

2 Ældrereform

Politisk aftale indgået i april 2024. Lovgivningen blev vedtaget i december 2024, og implementering af reformen er i gang. Al lovgivning træder i kraft i løbet af 2025.

Formål

Formålet med reformen er at styrke faglig kvalitet og værdi for borgerne og i endnu højere grad imødekomme borgernes ønsker i forhold til indsatser, bl.a. ved at skabe større fagligt handlerum for medarbejdere og faglige ledere.

Indhold

Reformen er baseret på tre grundlæggende værdier: (1) Selvbestemmelse for den ældre, (2) tillid til medarbejdere og ledelse og (3) tæt samspil med pårørende, lokale fællesskaber og civilsamfund. Konkret omfatter reformen en række initiativer – bl.a. helhedspleje og borgernær visitation, udbredelse af faste teams eller lignende tværfaglige enheder, nyt tværkommunalt ældretilsyn og samtilsyn på plejehjem, etablering af lokalplejehjem, udvidet frit valg og ligestilling mellem offentlige og private leverandører, tættere samspil med civilsamfund, velfærdsteknologi samt en ambition om afbureaukratisering.

Kvalitet og økonomi

Hensigten om større selvbestemmelse, hvor den ældre får mere indflydelse på anvendelsen af de afsatte ressourcer, indeholder et væsentligt potentiale for velfærdsgevinster og større brugertilfredshed, som den enkelte kommune kan realisere.

Samtidig er der grund til at være opmærksom på, at der i nogle situationer kan opstå et dilemma mellem medarbejdernes faglighed og borgerens eller de pårørendes ønsker. Sådanne dilemmaer skal håndteres fagligt, men der kan også sættes rammer gennem politiske mål og principper.

En mere borgernær visitation øger muligheden for at imødekomme borgerens ønsker, men det er også en model, der tidligere har været anvendt, og hvor erfaringen var, at det er vigtigt at skærpe blikket på både kvalitet og økonomistyring for at sikre budgetoverholdelse. Kommunen bør i overgangen til borgernær visitation være opmærksomme på budgetoverskridelser og udvikling i den del af arbejdstiden, medarbejderne anvender sammen med borgerne.

Ældrereform Eksempler på temaer til drøftelse i kommunalbestyrelsen

Tema 1: Reformen lægger op til, at ledere og medarbejdere får større fagligt handlerum, og at den ældre får mere selvbestemmelse, ligesom krav om kvalitetsstandarder bortfalder. Derfor kan der være særlig grund til at forholde sig til det lokale serviceniveau samt følge op på brugertilfredshed og sygefravær. Det rejser også et politisk spørgsmål om de fælles rammer for indsatserne.

- Er reformen en anledning til politisk at fastsætte serviceniveauer samt mål for kvaliteten i indsatserne?
- Hvordan vil kommunalbestyrelsen løbende følge op på brugertilfredshed og sygefravær og eventuelt fastsætte mål herfor?

Tema 2: Reformen indfører helhedspleje. Sigtet er kontinuitet og sammenhæng for borgerne, men der lovgives ikke om én bestemt model.

- Hvilke retningslinjer vil kommunalbestyrelsen gøre gældende i forhold til helhedsplejen, og hvordan skal indsatserne organiseres fx i faste borgernære teams?
- Hvilke retningslinjer skal gælde for borgerens selvbestemmelse i forhold til at påvirke anvendelsen af visiterede ressourcer?

Tema 3: Erfaringer og forsøg med faste teams og borgernær visitation har vist, at det ikke kræver mindre, men snarere mere og anderledes faglig ledelse tæt på medarbejderne.

- Giver reformen anledning til at revurdere ledelsesstrukturen og ledelsesspændene, så der skabes bedre muligheder for faglig ledelse tæt på, hvor medarbejderne har bedre muligheder for sparring og vejledning?

Tema 4: Reformen lægger op til en mere borgernær visitation og øget fleksibilitet i forhold til planlægning og ressourcestyring eventuelt ved anvendelse af borgernære faste teams. Tidligere erfaringer viser, at det kan medføre risici for budgetoverskridelser og et fald i den andel af arbejdstiden, som bruges sammen med de ældre.

- Bør der være ekstra politisk opmærksomhed på, hvordan visitationsmodellen og borgerens indflydelse på de visiterede ressourcer kan understøtte budgetoverholdelse?
- Bør eventuel anvendelse af faste teams kædes sammen med politiske mål for anvendelse af arbejdstiden sammen med borgerne?

3 Sundhedsreform

Politisk aftale indgået i november 2024. De første dele af lovgivningen forventes at blive vedtaget i 2025. Reformen indføres over en årrække, og 2025 bliver et udviklings- og forberedelsesår.

Formål

Formålet er at styrke sundhedstilbud tæt på borgerne og sikre mere lige adgang til sundhedsydelser i hele landet. Samt at understøtte et samlet sundhedsvæsen i at mere behandling og forebyggelse sker nært, i et tæt samarbejde mellem sygehuse, almen praksis og kommunale sundhedstilbud.

Indhold

Med reformen etableres 17 nye sundhedsråd, som er stående udvalg under regionsrådene med både regional og kommunal repræsentation. Deres opgave bliver at varetage den lokale omstilling og udvikling af et samlet sundhedsvæsen på vegne af regionerne. Reformen flytter ansvaret for en række kommunale opgaver til regionerne, herunder midlertidige sengepladser, akutsygepleje, patientrettet forebyggelse, specialiseret rehabilitering og dele af den avancerede genoptræning. Samtidig åbner reformen for, at flere af disse opgaver stadig kan løses med kommunen som leverandør.

Kvalitet og økonomi

Det har hidtil været et centralt mål for kommunernes nære sundhedsvæsen både at etablere relevante nære sundhedstilbud og sikre sammenhængende forløb mellem sundhedsaktørerne. Reformen har til hensigt at styrke disse mål, og hvis det lykkes, vil der være velfærdsgevinster for borgerne – og velfærdstab, hvis det mislykkes. Det er derfor en central politisk opgave fortsat at arbejde for et sammenhængende sundhedsvæsen ikke mindst i forhold til kommunens ældrepolitik.

Omfordelingen af opgaver indebærer, at der også kommer en økonomisk omfordeling mellem regioner og kommuner. Den kan kommunen forberede sig på, så kommunalbestyrelsen på et overordnet niveau har et tidligt indtryk af virkningen af opgaveomlægningen. Det vil også være et godt fundament for arbejdet med den bodeling, kommunen skal forberede. Herudover skal der opmærksomhed på, at reformen lægger op til en betydelig vækst i økonomien til det nære sundhedsvæsen, som skal forvaltes af sundhedsrådene.

Sundhedsreform Eksempler på temaer til drøftelse i kommunalbestyrelsen

Tema 1: De sammenhængende borgerforløb mellem de mange aktører på omsorgs- og sundhedsområdet er en afgørende forudsætning for kvaliteten i velfærdstilbuddene. Alle kommuner har arbejdet med at få disse tandhjul til at gå i hak. Den nye opgavefordeling vil i en periode skabe usikkerhed om disse forløb og koblinger mellem fx sygehuse, midlertidige sengepladser, borgerens eget hjem, akut sygepleje, genoptræning m.v.

- Hvilke initiativer vil kommunalbestyrelsen tage, så der i overgangsfasen sikres en god sammenhæng, så borgerne undgår servicesvigt?
- Hvor mener kommunalbestyrelsen, at der bør være særlig opmærksomhed på koblingerne mellem kommunes egne og de fremtidige regionale tilbud?

Tema 2: Sundhedsrådene bliver en drivende kraft i udviklingen og omstillingen af sundhedsvæsenet. Derfor er det afgørende at sikre kommunal medindflydelse i sundhedsrådene, der i de kommende år vil få tilført flere økonomiske ressourcer.

- Hvordan skal der arbejdes med fælleskommunale synspunkter og forslag i sundhedsrådene?
- Hvordan sikrer kommunalbestyrelsen sammenhæng mellem sundhedsråd og kommunalbestyrelse/fagudvalg?

Tema 3: Med reformen skal der ske en stor opgaveflytning og bodeling mellem kommunerne og regionerne, der vil have stor betydning for kommunens opgaveløsning, bygningsmasse, medarbejdere og økonomi.

- Hvordan vil kommunalbestyrelsen forberede opgaveflytningen og bodelingen, med henblik på at sikre en god proces og tidligt identificere sigt punkter for, hvordan reformen vil påvirke kommunens økonomi?

Tema 4: Kommunerne kan indgå i en leverandørrolle i forhold til regionen – enten i en overgangsperiode eller mere permanent.

- Hvordan forholder kommunalbestyrelsen sig til en eventuel leverandørrolle, og hvordan vil det påvirke kommunens styringsmuligheder i forhold til kvalitet og økonomi for opgaveløsningen?

5 Socialområdet

Aftale mellem regeringen og KL indgået i maj 2024 som en del af økonomiforhandlingerne for 2025. Parallelt har regeringen med flere partier indgået en rammeaftale om udvikling af handicapområdet i forlængelse af samarbejdet i Sammen om Handicap. For hovedparten af initiativerne er der lagt op til en udmøntning i løbet af 2025.

Formål

Det overordnede formål med aftalerne er at få et bedre match mellem borger og tilbud samt skabe bedre muligheder for, at de afsatte ressourcer kan anvendes der, hvor borgerne har størst værdi af indsatsen. Samtidig skal aftalerne bidrage til at sikre en faglig og økonomisk bæredygtig udvikling på området.

Indhold

Der lægges op til lovgivningsmæssige initiativer, der forenkler sagsbehandlingen og giver mere fleksible rammer, for at skabe bedre muligheder for at prioritere faglige skøn på tværs af indsatser. Samtidig skal flere af initiativerne bidrage direkte til at sikre en bedre økonomisk styring. Centralt i aftalerne er initiativerne om revision af serviceloven, ny takstmodel, nye rammer for kapacitetsstyring og etablering af tilbud til borgere med særligt komplekse behov, ny socialtilsynsmodel, regelforenklingsinitiativer, revision af magtanvendelsesreglerne, beløbsgrænse på frit valg, takstlofter og kapacitetsstyring på hjemløseområdet og forenkling af merudgiftsydelsen.

Kvalitet og økonomi

De aftalte initiativer indeholder muligheder for at skabe mere værdi for borgerne gennem en mere individuelt tilpasset indsats. Det sker også gennem udvikling af en bredere struktur af tilbud til borgerne fx gennem flere kommunale botilbud.

Samtidig bliver der bedre mulighed for at imødekomme nogle af de behov, hvor det fagligt vurderes, at velfærdsgevinsterne for borgerne er størst, idet prioriteringsmulighederne på tværs af indsatser forøges.

I forhold til kommunens økonomi kommer der bedre styringsmuligheder, så kommunerne får bedre muligheder for at håndtere det udgiftspres, der har været på området, ikke mindst fra private botilbud.

Socialområdet Eksempler på temaer til drøftelse i kommunalbestyrelsen

Tema 1: I arbejdet med initiativerne er der behov for opmærksomhed på sammensætningen af tilbuddene på området.

- Hvordan er kommunens tilbud i dag sammensat, og afspejler de variationen i de behov borgerne har? Har udgiftspres på nogle områder fx vanskeliggjort tilvejebringelse af tilbud på andre områder?
- Er der behov for, at kommunalbestyrelsen revurderer de samlede tilbud til borgere med specialiseret behov i lyset af dels det hidtidige udgiftspres og dels de nye handlemuligheder, der forventes?

Tema 2: Mange kommuner har oplevet et stærkt udgiftspres fra private botilbud, der har gjort det vanskeligt at imødekomme borgernes behov på andre specialiserede indsatsområder.

- Er det kommunalbestyrelsens vurdering, at der pt. er et tilstrækkeligt antal kommunale botilbud, der sikrer en variation i udbuddet og muligheder for at styre udgifterne?

Tema 3: Nogle af de specialiserede tilbud kan etableres i samarbejde med andre kommuner, så der både er mere sikkerhed for kapacitet og for at den kan udnyttes.

- Mener kommunalbestyrelsen, at eksisterende samarbejds- muligheder med nabokommunerne er udtømt, eller kan der være et potentiale for bedre tilbud til borgerne og bedre økonomistyring i et tværkommunalt samarbejde?

Tema 4: Mange kommuner har de seneste år oplevet udgiftspres på det specialiserede sociale område, men der kan være forskellige årsager til dette udgiftspres og ligeledes forskellige veje til at imødegå det.

- Er det tydeligt for kommunalbestyrelsen, hvilke specialiserede indsatser der særligt er præget af udgiftspres og i givet fald, hvad der forklarer denne vækst?
- Kan de forestående lovændringer være anledning til, at kommunalbestyrelsen reviderer kommunens styringsmodeller på det specialiserede område?

6 Beskæftigelsesreform

Der foreligger ikke en politisk aftale, men det forventes, at der vil komme en reform i løbet af 2025, der lægger op til en grundlæggende afbureaukratisering.

Formål

Regeringen har fremhævet, at formålet med en reform skal være at skabe en mere værdig beskæftigelsesindsats, hvor der er mere fokus på den enkelte borger, og der skabes en ny balance mellem en aktiv beskæftigelsesindsats og frihed til den enkelte borger. Regeringen ønsker derudover at spare 3 mia. kr.

Indhold

Ekspertgruppen om fremtidens beskæftigelsesindsats har peget på, at en kommende reform kan omfatte nedlæggelse af jobcentrene og indførelse af fri organisering samt en reduktion i antallet af målgrupper og stor forenkling af regler og proceskrav. Det vil give medarbejderne et større fagligt handlerum og bedre muligheder for en individuelt tilrettelagt indsats. Ekspertgruppen har også peget på, at der kan indføres en ny styrings- og tilsynsmodel med fokus på resultater samt borgere og virksomheders oplevelse af indsatsen. Ifølge ekspertgruppen kan der også gives en større rolle til a-kasser og private aktører.

Kvalitet og økonomi

Hvis en mere individuelt tilrettelagt indsats giver bedre beskæftigelsesresultater, vil reformen skabe store velfærdsgevinster for de ledige borgere. Det gælder også, hvis den større fleksibilitet udnyttes til at skabe bedre helhedsløsninger til ikke-jobparate borgere på kanten af arbejdsmarkedet. Resultatet afhænger helt af, hvordan den enkelte kommune omstiller indsatsen, når den statslige detailstyring reduceres. Hvis større frihedsgrader ender i en svækket indsats, risikeres et velfærdstab for borgerne og betydelige kommunale merudgifter. Derfor bør arbejdsmarkeds-tilknytning være et styrende mål for omstilling af indsatserne.

Reformen er derfor meget central i forhold til kommunens økonomi. De kommuner, der lykkes med at omstille og forbedre indsatsen, vil alt andet lige få færre udgifter og omvendt for de kommuner, der ikke lykkes med at udnytte mulighederne. Kommunalbestyrelsen bør have stort fokus på at undgå de økonomiske faldgruber ved reformen.

Beskæftigelsesreform Eksempler på temaer til drøftelse i kommunalbestyrelsen

Tema 1: Den forventede statslige deregulering vil forandre arbejdsprocesserne i jobcentret. Fra detail- og regelstyring af proces og aktivitet til styring på resultater. Det bør der sættes politisk retning for.

- Hvordan vil kommunalbestyrelsen udnytte de større frihedsgrader og fastholde fokus på en aktiv beskæftigelsesindsats, så resultaterne kan styrkes sammenlignet med i dag?
- Hvilke målgrupper påkalder sig opmærksomhed, hvis handlemulighederne skal udnyttes til en endnu mere effektiv indsats end hidtil?

Tema 2: Reformen vil forventeligt give større fleksibilitet i tilrettelæggelsen af indsatserne, og det vil gøre det lettere at skabe helhedsløsninger for borgere, der er i kontakt med flere kommunale afdelinger på samme tid. Det gælder fx langvarige kontanthjælpsmodtagere med behov for at blive en del af et arbejdsfællesskab.

- Hvordan vil kommunen anvende reformen som anledning til på tværs af jobcenter, socialafdeling, familieafdeling og eventuel misbrugsafdeling at skabe bedre helhedsløsninger med det fælles mål at hjælpe borgerne i arbejdsmarkedskontakt eller i uddannelse?
- Hvilke barrierer står i dag i vejen for kommunens arbejde med helhedsløsninger, og hvordan vil kommunalbestyrelsen anvende reformen som en anledning til at fjerne eller reducere disse barrierer?

Tema 3: Kommuner med gode resultater i beskæftigelsesindsatsen har typisk et meget tæt og veludviklet samarbejde med det lokale erhvervsliv, der tilbyder en bred vifte af jobmuligheder, som kommunerne kan benytte.

- Hvordan vil kommunalbestyrelsen udnytte reformen som en anledning til at udbygge og styrke et måske allerede velfungerende samarbejde med det lokale erhvervsliv?

Tema 4: Regeringen har fastholdt meldinger om, at reformen vil komme sammen med en betydelig administrativ besparelse på 3 mia. kr.

- Hvordan vil kommunalbestyrelsen på et tidligt tidspunkt forbedre dette statslige besparelseskrav til jobcentret uden, at det svækker den aktive beskæftigelsesindsats?